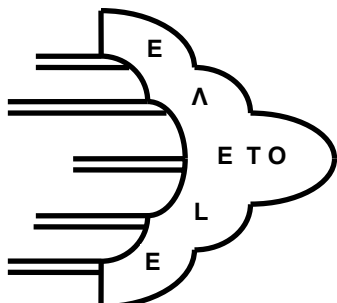

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Επιδάουρου & Αρτέμιδος 6, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:
Σωκράτη Τσάκωνα 5, 15236 ΠΕΝΤΕΛΗ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:
Τηλ.: 010-8042313, 010-8619521, 010-6838254
Τηλεομ.: 010-8068299, 010-8042385
Ηλ.Ταχ.: valeonti@otenet.gr
Ιστότοπος: <http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.55 Ιούλιος-Αύγουστος 2002

ISSN 1106-1073

Τιμή: 3 Λεπτά

4^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ), συνεχίζοντας το θεσμό των Συνεδρίων, αποφάσισε τη διεξαγωγή του 4^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» τον Οκτώβριο του προσεχούς έτους 2003.

Μετά τη σημαντική επιτυχία του 3^{ου} Συνεδρίου θεωρήθηκε υποχρέωση η παραπέρα ανύψωση της στάθμης του 4^{ου} Συνεδρίου και γι' αυτό η προετοιμασία του αρχίζει από το τρέχον έτος. Έτσι, θα δοθεί επαρκής χρόνος σε επιστήμονες που ασχολούνται με την Ορολογία να ετοιμάσουν πρωτότυπες ανακοινώσεις.

Η θεματολογία του 4^{ου} Συνεδρίου προβλέπεται ότι δεν θα διαφέρει σημαντικά από τις θεματολογίες των προηγούμενων συνεδρίων, αλλά θα καθορισθεί τελικά από την Οργανωτική Επιτροπή, στην οποία έχουν κληθεί να συμμετάσχουν όλοι οι φορείς που συνδιοργάνωσαν το 3^ο Συνέδριο.

Η επιλογή των ανακοινώσεων που θα παρουσιαστούν στο 4^ο Συνέδριο θα γίνει από την Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου, πρόεδρος της οποίας έχει δεχθεί να είναι η καθηγήτρια του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη.

Παγκοσμιοποίηση ελληνικών όρων

Οι δύο προσφωνήσεις του καθηγητή Ξενοφώντα Ζολώτα, στη Διεθνή Τράπεζα Ανάπτυξης, δεν έμειναν δίχως συνέχεια. Αναδημοσιεύουμε από το Ενημερωτικό Δελτίο του ΤΕΕ (πρώτη δημοσίευση: Ελεύθερος Τύπος 23.6.2001) την ομιλία του καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Παναγιώτη Σουκάκου, στο 5^ο Πανευρωπαϊκό Συνέδριο Ορθοπεδικής, που έγινε στην αγγλική γλώσσα με τη χρήση δάνειων όρων από την ελληνική:

«The Hellenic orthopaedic physicians have synchronized their dynamism and energy with the European Organisation of Orthopaedic and Traumatology, to generate this symbiotic and not ephemeral synthesis of charismatic academic scholars, and are enthusiastic with the atmosphere of euphoria and analogous ecstasy in Dodecanissa.

Rodos is a graphic Hellenic metropolitan center in the

Aegean Archipelagos, with myriads of archaeological and historical sites. Rodos is a geographical paradise of cryptic and chimerical icons of idyllic charm, amalgamated with Hellenic gastronomy of mousaka, souvlaki, ouzo emporia and euphoria of the rhyme and rhythm of bouzouki, Byzantine and Spanoudakis music.

A plethora of basic and didactic themes in the sphere of orthopaedics and traumatology, such as trauma of the musculoskeletal system, arthroscopic and arthroplasty surgery, paediatric orthopaedics, polytrauma, podiatric surgery, carpus and dactylic surgery with traumatic and genetic anomalies, microsurgery, spondylopathies like scoliosis, kyphosis and spondylolisthesis, osteoporosis and pharmacologic and prophylactic therapeutic policies will be emphasised.

Diagnostic methods and etiological therapy of traumatic, non-physiological and pathological syndromes, therapeutic schemes and strategies, will be analyzed and synthesized at this academic symposium on the basis of a democratic climate and with the scope of a non-dogmatic and egocentric dialogue, which I prophesize will be a historic phenomenon and paradigm of dynamic synergy and harmony between polyethnic orthopaedic physicians of the European Epirus.

To paraphrase, with the phobia and dilemma of being tautological, let me emphasise that the logistics and machinations of this academic symposium, will generate the scheme and type of our harmonic synergy and syndesmosis.

Pragmatically, it is my thesis and not hypothesis, that the next phase and programmed orthopaedic symposium in Helsinki, which I eulogize, will be as dynamic and with kolossal kyros as in Rodos, Hellas.

I apology for my eulogistic demagoguery and if my etymological glossary is based on philosophical or symbolic metaphors and lexical hyperbole; please sympathize with me and I apologize for my idiosyncrasy of a zealous Hellenic, practicing orthopaedic physician who is also fanatically enthusiastic about the giant anode of European propaedeutics and academics in orthopaedics and traumatology».

B.A.Φ.

OROGRAMMA No 55, July-August 2002, ISSN 1106-1073
Bimonthly edition of
Hellenic Society for Terminology (ELETO)
Sokrati Tsakona 5 & Iatridi
GR-152 36 PENTELEI GREECE

Συνέδρια/Συμπόσια/Σεμινάρια σχετικά με Ορολογία (Διαρκής Πίνακας του «Ο»)

Από τούτο το φύλλο του «Ο» καθιερώνουμε τον «Διαρκή Πίνακα» Συνεδρίων/Συμποσίων/Σεμιναρίων που έχουν σχέση με Ορολογία και πρόκειται να διεξαχθούν στο άμεσο μέλλον, στον Ευρωπαϊκό ή Παγκόσμιο χώρο. Η πληροφόρηση του «Ο» για τις εκδηλώσεις αυτές προέρχεται κυρίως από τη συχνή ηλεκτρονική ενημέρωσή της ΕΛΕΤΟ από το *Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών για την Ορολογία (Infoterm: <http://linux.infoterm.org/>)*, του οποίου η ίδια είναι μέλος.

Κάθε φορά θα αφαιρούνται από τον «Διαρκή Πίνακα» οι εκδηλώσεις που έχουν ήδη διεξαχθεί και θα προστίθενται άλλες μελλοντικές που είναι στη φάση της διοργάνωσης.

1. Διεθνές Συνέδριο «Μεταφράζοντας στον 21^ο αιώνα: τάσεις και προοπτικές»: Θεσσαλονίκη 27-29 Σεπτ. 2002. Πληροφορίες: www.frl.auth.gr/trad2002.htm.
2. Το Συνέδριο Γλωσσικών Τεχνολογιών LangTech 2002 θα γίνει στο Βερολίνο 26 & 27 Σεπτεμβρίου 2002. Πληροφορίες: <http://www.lang-tech.org>.
3. Το Κέντρο Ορολογίας των Βρυξελλών οργανώνει πρόγραμμα κατάρτισης στην Ορολογία, αποτελούμενο από 250 ώρες μαθημάτων και 300 ώρες εργασιακής εμπειρίας, το οποίο αρχίζει την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου 2002. Πληροφορίες: www.ctbrux.be/terminologie.
4. Το Συνέδριο «AMTA 2002» της Εταιρείας Μηχανικής Μετάφρασης Βορείου και Νοτίου Αμερικής (AMTA) θα διεξαχθεί στην Τιμπουρόν (κοντά στο Σαν Φρανσίσκο) της Καλιφόρνιας, ΗΠΑ, στις 8-12 Οκτωβρίου 2002. Πληροφορίες: <http://www.amtaweb.org/AMTA2002/>.
5. Το Φθινοπωρινό Συνέδριο του Δικτύου Διαρκούς Εκπαίδευσης των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (EUCEN) θα γίνει στη Βιέννη, 17-19 Οκτωβρίου 2002 με θέμα: «ηλ-Μάθηση, Συνεργατική Μάθηση κτλ. – Νέες λύσεις σε παλιές προκλήσεις;». Πληροφορίες: <http://www.ai.tuwien.ac.at/eucen>
6. Το 2^ο Διεθνές Συνέδριο «Terminology and Translation from the Multilingual Point of View» θα γίνει στη Ρίγα της Λετονίας στις 21-25 Οκτωβρίου 2002.
7. Το 8ο Ιβηροαμερικανικό Συμπόσιο Ορολογίας θα γίνει στην Καρθαγένη της Κολομβίας με θέμα «Η Ορολογία ανάμεσα στην Παγκοσμιοποίηση και στην Τοπικοποίηση», στις 28-31 Οκτωβρίου 2002. Πληροφορίες: simposio_terminologia_poster@uwa.udea.edu.co.
8. «Η Μετάφραση και ο Υπολογιστής», συνέδριο που θα γίνει στο Λονδίνο, 21-22 Νοεμβρίου 2002. Πληροφορίες: <http://www.aslib.com/conferences/tc24.html>.
9. «Οι Γλώσσες και τα Μέσα – Θεατές, Γλώσσες και Αγοραλογία», συνέδριο που θα γίνει στο Βερολίνο, 21-22 Νοεμβρίου 2002. Πληροφορίες: <http://www.languages-media.com>.
10. Το 8^ο Διεθνές Συνέδριο για την Τεχνολογικά Υποστηριζόμενη Μάθηση και Κατάρτιση με το όνομα «Online Educa Berlin» θα πραγματοποιηθεί στο Ξενοδοχείο Inter-Continental του Βερολίνου, στις 27-29 Νοεμβρίου 2002. Πληροφορίες: <http://www.online-educa.com>.
11. VIEWDET 2002 – Διεθνής Εργομήγυρη της Βιέννης σχετικά με Τηλεκπαίδευση, Τηλεκατάρτιση, ηλ-Μάθηση και ηλ-Παιδεία, 5-7 Δεκεμβρίου 2002, Πανεπιστήμιο Τεχνολογίας της Βιέννης. (Πληροφορίες: <http://www.telab.tuwien.ac.at/Viewdet2002.html>).
12. Το Συνέδριο «TAMA South Africa 2003» (Terminology in Advanced Management Applications) θα γίνει στην Πρετόρια 17-21 Φεβρουαρίου 2003.

K.B.

Ορολόγος για την Παγκόσμια Τράπεζα

Ύστερα από την αποτυχία της προκήρυξης της Παγκόσμιας Τράπεζας για μια θέση ορολόγου που ήθελε τον υποψήφιο εκτός των άλλων να είναι και γηγενής ομιλητής της αγγλικής, έγινε νέα προκήρυξη με χαλαρότερο κριτήριο: τα αγγλικά του υποψηφίου πρέπει να είναι σε *στάθμη* γηγενούς ομιλητή.

Πληροφορίες: <http://www.worldbank.com>.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ & ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Λάβαμε – και ευχαριστούμε – τα ακόλουθα:

Περιοδικά:

- *Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση*, τεύχ.776, Μάρτ. 2002, τεύχ.779, Ιούν. 2002, . τεύχ.780, Ιούλ. 2002.
- *Χρονικά*, φύλλο 179, Μάι.-Ιούν.2002
- *Η Γλώσσα μας*, Αρ.φύλ. 111, Μάι.-Ιούν. 2002.
- *Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία*, τεύχ. 29, Μάρτ.-Απρ. 2002.
- *Ελληνική Διεθνής Γλώσσα*, τεύχ. 5 Ιαν.- Μάρτ. 2002.
- *Η Γλώσσα μας*, αρ. φύλλ. 8 Ιούνιος 2002.
- *Αρναία της Μακεδονίας*, τεύχ.54, Ιαν.-Μάρτ. 2002.

Κέντρο Μετάφρασης

Ιδρύθηκε πρόσφατα το Ευρωπαϊκό Κέντρο Λογοτεχνικής Μετάφρασης (ΕΚΕΜΕΛ), με άμεσους στόχους την αγγλική, την ιταλική, τη γερμανική και σύντομα και την ισπανική γλώσσα. Ο ρόλος του ΕΚΕΜΕΛ δεν είναι να ανταγωνίζεται τους μεταφραστές, αλλά να τους υποβοηθεί: με σχολή, εργασία όπως λεξικογραφικές εργασίες και με διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων. Ουσιαστικά είναι σχολή μεταφραστών λογοτεχνίας, που θα προσφέρει στους μεταφραστές τα απαραίτητα μέσα που χρειάζονται στη δουλειά τους, όπως μαθήματα πληροφορικής, πρόσβαση σε λογοτεχνικούς ιστότοπους, βιβλιογραφικές εργασίες κ.ά. Επίσης θα δημιουργηθεί βιβλιοθήκη.

B.A.Φ.

ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ - ΜΕΛΩΝ

Η εξόφληση των συνδρομών των μελών γίνεται με απευθείας πληρωμή στην ταμία της ΕΛΕΤΟ,

κα Α. Γκόβου,
Λ. Κασιώνη 16,
145 61 Κηφισιά
τηλ.: 010-8019550

ή με καταβολή στον τραπεζικό λογαριασμό της ΕΛΕΤΟ (Εθνική Τράπεζα Ελλάδος 671/591002-12).

Στην τελευταία περίπτωση είναι **απαραίτητο** τα μέλη να στέλνουν φωτοαντίγραφο της απόδειξης ταχυδρομικής στη διεύθυνση της ΕΛΕΤΟ ή τηλεομοιοτυπικά την απόδειξη στον αριθμό 010-8068299 ή ηλ-μήνυμα στη διεύθυνση valeonti@otenet.gr.

Οδηγός της UNESCO για ηλεκτρονικές Διατριβές

Ο «Οδηγός της UNESCO για Ηλεκτρονικές Διατριβές» είναι ένα πολύ χρήσιμο βοήθημα για ακαδημαϊκούς ερευνητές που συντάσσουν ηλεκτρονικές διατριβές, αλλά και για τα πανεπιστημιακά μεταπτυχιακά τμήματα και τις σχετικές πανεπιστημιακές υπηρεσίες σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο Οδηγός διατίθεται ήδη επιγραμματικά (online) στα αγγλικά και ισπανικά. Λεπτομέρειες στον ιστότοπο (αγγλικά/γαλλικά): www.unesco.org/webworld/news/2002/020722_etd.shtml, www.unesco.org/webworld/fr/news/2002/020722_etd.shtml.

«αγωγιμότητα»: μια σοβαρή αναντιστοιχία όρου και έννοιας

Μπορεί μια από τις αρχές της Ορολογίας¹⁾ να είναι η αρχή της «Εμμονής στην καθιερωμένη χρήση», μια άλλη, όμως, είναι η αρχή της «Γλωσσικής καταλληλότητας». Η πρώτη απαιτεί να μην αλλάζουμε καθιερωμένους όρους **αν δεν υπάρχει σοβαρός λόγος**, ενώ η δεύτερη απαιτεί οι όροι να **σχηματίζονται σύμφωνα με τους κανόνες της αντίστοιχης γλώσσας** (λ.χ. κανόνες σύνθεσης ή παραγωγής). Η «γλωσσική καταλληλότητα» ενός όρου – και ιδιαίτερα όταν αυτή αφορά **σύνθεση** και/ή **παραγωγή** στή γλώσσα μας – μπορεί να είναι πράγματι πολύ σοβαρός λόγος ώστε να παρακαμφθεί η αρχή της καθιερωμένης χρήσης.

Η Ελληνική Γλώσσα έχει σε εξαιρετικό βαθμό τις ικανότητες της σύνθεσης και της παραγωγής²⁾, μέσω των οποίων έχουν δημιουργηθεί και λειτουργούν ως τώρα πολύ αποτελεσματικά – αλλά και μπορούν να αναπτύσσονται περαιτέρω – **οικογένειες λέξεων** καθεμιά από τις οποίες αποτελείται από όλα τα υπάρχοντα – στη δεδομένη στιγμή – **σύνθετα, παράγωγα και παρασύνθετα** που έχουν κοινό πρόγονο κάποια **πρωτότυπη** λέξη.

Εδώ θα μας απασχολήσει η οικογένεια του ρήματος «**άγω**», που αν και το ίδιο το ρήμα σήμερα έχει περιορισμένη χρήση, υπάρχουν στην οικαγένεια πολλά σύνθετα ρήματα με δεύτερο συνθετικό **-άγω** που έχουν πολύ συχνή χρήση τόσο στην γενική γλώσσα όσο και στην Ορολογία (όπως τα: **παράγω, εισάγω, εξάγω, επάγω, απάγω, μετάγω** κτλ.). Τα ρήματα αυτά, όπως και το **άγω**, είναι κατά κανόνα μεταβατικά. Θα εστιάσουμε την προσοχή μας ιδιαίτερα στους όρους **αγωγή** και **αγωγιμότητα** που έχουν καθιερωθεί να αντιπροσωπεύουν έννοιες **αντίθετες** από εκείνες που υποδηλώνει ο σχηματισμός τους.

Ας δούμε μερικά παραδείγματα προτάσεων χρήσης των ανωτέρω ρημάτων στην ενεργητική φωνή και ας θεωρήσουμε και τη μετατροπή των προτάσεων αυτών στην παθητική φωνή (Πίνακας 1)

Πίνακας 1

Ενεργητική σύνταξη: Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο	Παθητική σύνταξη: Υποκείμενο-Ρήμα-Ποιητικό αίτιο
Τα μέταλλα άγουν τη θερμότητα και τα ηλεκτρικά φορτία/ρεύματα.	Η θερμότητα και τα ηλεκτρικά φορτία/ρεύματα άγονται από τα μέταλλα.
Η τριβή παράγει θερμότητα.	Από την τριβή παράγεται θερμότητα.
Η εταιρεία Α εισάγει προϊόντα, ενώ η Β παράγει και εξάγει .	Από την εταιρεία Α εισάγονται προϊόντα, ενώ από τη Β παράγονται και εξάγονται .
Η μεταβολή της μαγνητικής ροής επάγει φορτίο/τάση/ρεύμα στο κύκλωμα.	Από τη μεταβολή της μαγνητικής ροής επάγεται φορτίο/τάση/ρεύμα στο κύκλωμα.
Το σύστημα ψύξης απάγει την αναπτυσσόμενη θερμότητα.	Η αναπτυσσόμενη θερμότητα απάγεται από το σύστημα ψύξης.
Ο μεταγωγέας μετάγει τον έλεγχο σε άλλο κύκλωμα.	Ο έλεγχος μετάγεται σε άλλο κύκλωμα από τον μεταγωγέα .

Όπως φαίνεται από την πρώτη στήλη του Πίνακα 1:

- Τα μέταλλα – που μπορούν να **άγουν** τη θερμότητα και τα ηλεκτρικά φορτία/ρεύματα – μπορούν ορθά να χαρακτηριστούν ως **αγωγή, αγωγικά, ευθερμαγωγά, ηλεκτραγωγά, θερμοαγωγικά, ηλεκτραγωγικά**, ενώ η θερμότητα και τα ηλεκτρικά φορτία/ρεύματα – που μπορούν να **άγονται/αχθούν** μέσω των μετάλλων – μπορούν να χαρακτηριστούν **αγωγή** ιδιότητα των

πρώτων είναι η **αγωγιμότητα** ενώ των δεύτερων η **αγωγιμότητα**.

- Η **τριβή** – που **παράγει** θερμότητα – μπορεί να χαρακτηριστεί **παραγωγός** ή **παραγωγική**, ενώ η θερμότητα – που μπορεί να **παράγεται/παραχθεί** από την τριβή – μπορεί να χαρακτηριστεί **παραγωγή** ιδιότητα της πρώτης είναι η **παραγωγιμότητα** ενώ της δεύτερης η **παραγωγιμότητα**.
- Η **εταιρεία Α** – που **εισάγει** προϊόντα – μπορεί να χαρακτηριστεί **εισαγωγέας** ή **εισαγωγική**, η **εταιρεία Β** – που **παράγει** και **εξάγει** – μπορεί να χαρακτηριστεί **παραγωγός** ή **παραγωγική** και **εξαγωγέας** ή **εξαγωγική**: οι αντίστοιχες ιδιότητες των εταιρειών είναι η **εισαγωγιμότητα, παραγωγιμότητα** ή **εξαγωγιμότητα**. Από την άλλη μεριά, τα προϊόντα – που μπορούν να **εισάγονται, παράγονται** ή **εξάγονται** – μπορούν να χαρακτηριστούν **εισαγωγή, παραγωγή** ή **εξαγωγή**: οι αντίστοιχες ιδιότητες είναι η **εισαγωγιμότητα, παραγωγιμότητα** ή **εξαγωγιμότητα**.
- Η **μεταβολή της μαγνητικής ροής** – που **επάγει** φορτίο/τάση/ρεύμα σε ένα κύκλωμα – μπορεί να χαρακτηριστεί **επαγωγός, επαγωγέας** ή **επαγωγική**, ενώ το φορτίο/τάση/ρεύμα – που μπορεί να **επάγεται/επαχθεί** – μπορεί να χαρακτηριστεί **επαγωγή** ιδιότητα της πρώτης είναι η **επαγωγιμότητα**, ενώ του δεύτερου η **επαγωγιμότητα**.
- Το **σύστημα ψύξης** – που **απάγει** την αναπτυσσόμενη θερμότητα – μπορεί να χαρακτηριστεί **απαγωγός, απαγωγέας** ή **απαγωγικό**, ενώ η θερμότητα – που μπορεί να **απάγεται/απαχθεί** – μπορεί να χαρακτηριστεί **απαγωγή** ιδιότητα του πρώτου είναι η **απαγωγιμότητα**, ενώ της δεύτερης η **απαγωγιμότητα**.
- Ο **μεταγωγέας** – που μπορεί να **μετάγει** τον έλεγχο σε άλλο κύκλωμα – μπορεί να χαρακτηριστεί και **μεταγωγός** ή **μεταγωγικός**, ενώ ο έλεγχος – που μπορεί να **μετάγεται/μεταχθεί** – μπορεί να χαρακτηριστεί **μεταγωγή** ιδιότητα του πρώτου είναι η **μεταγωγιμότητα**, ενώ του δεύτερου η **μεταγωγιμότητα**.

Από την ανάλυση των παραδειγμάτων προκύπτει ότι το **υποκείμενο** του **άγω** και των συνθέτων του (παράγω, εισάγω κτλ.) στην πρώτη στήλη του Πίνακα 1 – αυτός δηλαδή που **κάνει** ή **μπορεί (δύναται) να κάνει** την υποδηλούμενη από το ρήμα ενέργεια (αγωγή, παραγωγή, εισαγωγή κτλ.) – μπορεί να χαρακτηριστεί με **ουσιαστικό** ή **επίθετο** σε **-ός**, με **ουσιαστικό** σε **-έας** ή με **επίθετο** σε **-ικός**^(*) αλλά όχι με επίθετο σε **-ιμος**.

Η παραγωγική κατάληξη **-ιμος** δηλώνει σαφώς εκείνον που **μπορεί (δύναται) να υφίσταται/υποστεί** την ενέργεια του ρήματος, δηλαδή το **αντικείμενο** των προτάσεων της πρώτης στήλης του Πίνακα 1, που έχει γίνει **υποκείμενο** στην παθητική σύνταξη της δεύτερης στήλης του ίδιου Πίνακα.

Στον Πίνακα 2 συνοψίζονται τα προαναφερόμενα στοιχεία διευθετημένα έτσι ώστε να διαβάζεται κάθε γραμμή (αράδα) ως συμπλήρωμα – στις οικείες θέσεις – των επικεφαλίδων των στηλών του Πίνακα.

Για παράδειγμα, η πρώτη γραμμή του Πίνακα 2 διαβάζεται:

Αυτός που **δύναται** να **άγει** είναι **αγωγός** ή **αγωγικός**: από αυτόν γίνεται **αγωγή** και η ιδιότητά του είναι **αγωγιμότητα**,

ενώ η τέταρτη γραμμή του Πίνακα 2 διαβάζεται:

Αυτός που **δύναται** να **παράγει** ή να **παραχθεί** είναι **παραγωγός**: αυτός **υπόκειται** σε **παραγωγή** και η ιδιότητά του είναι **παραγωγιμότητα**.

(*) Η παραγωγική κατάληξη **-ικός** έχει και άλλες σημασίες: γενικότερα δηλώνει **σχέση** ή **συνάφεια** της έννοιας που αντιπροσωπεύει η παράγωγη λέξη προς την έννοια που αντιπροσωπεύει η **πρωτότυπη λέξη** από την οποία έχει παραχθεί η παράγωγη.

Πίνακας 2

Αυτός που δύνатаι να	είναι:	από αυτόν γίνεται:	και η ιδιότητά του είναι:
		αυτός υπόκειται σε:	
άγει	αγωγός (Ο/Ε)* αγωγικός (Ε)	αγωγή	αγωγιμότητα
άγεται ή να αχθεί	αγώγιμος (Ε)	αγωγή	αγωγιμότητα
παράγει	παραγωγός (Ο/Ε), παραγωγικός (Ε)	παραγωγή	παραγωγικότητα
παράγεται ή να παραχθεί	παραγώγιμος (Ε)	παραγωγή	παραγωγιμότητα
εισάγει	εισαγωγέας (Ο), εισαγωγικός (Ε)	εισαγωγή	εισαγωγικότητα
εισάγεται ή να εισαχθεί	εισαγώγιμος (Ε)	εισαγωγή	εισαγωγιμότητα
εξάγει	εξαγωγέας (Ο), εξαγωγικός (Ε)	εξαγωγή	εξαγωγικότητα
εξάγεται ή να εξαχθεί	εξαγώγιμος (Ε)	εξαγωγή	εξαγωγιμότητα
επάγει	επαγωγέας (Ο) επαγωγός (Ε), επαγωγικός (Ε)	επαγωγή	επαγωγικότητα
επάγεται ή να επαχθεί	επαγώγιμος (Ε)	επαγωγή	επαγωγιμότητα
απάγει	απαγωγέας (Ο) απαγωγός (Ε), απαγωγικός (Ε)	απαγωγή	απαγωγικότητα
απάγεται ή να απαχθεί	απαγώγιμος (Ε)	απαγωγή	απαγωγιμότητα
μετάγει	μεταγωγός (Ο/Ε), μεταγωγικός (Ε)	μεταγωγή	μεταγωγικότητα
μετάγεται ή να μεταχθεί	μεταγώγιμος (Ε)	μεταγωγή	μεταγωγιμότητα

Ο: Ουσιαστικό, Ε: Επίθετο

Ύστερα από τα παραπάνω είναι φανερή η (όχι απλώς αναντιστοιχία αλλά) αντίθεση του χρησιμοποιούμενου όρου **αγώγιμος** με την έννοια «αυτός που (μπορεί να) άγει» και του όρου **αγωγιμότητα** με την έννοια της αντίστοιχης ιδιότητας.

Κατά την άποψή μας, οι λέξεις/όροι **αγώγιμος-αγωγιμότητα** υπάγονται στην περίπτωση του σοβαρού λόγου για επικράτηση της αρχής της γλωσσικής καταλληλότητας έναντι της αρχής «της καθιερωμένης χρήσης».

Επομένως,

Τις διατάξεις ή τα υλικά που άγουν το ηλεκτρικό φορτίο ή ρεύμα καλό είναι να πάψουμε κάποια στιγμή να τα λέμε **ηλεκτρικώς αγώγιμα** (όπως τα λέγαμε μέχρι τώρα) αλλά **ηλεκτρικώς αγωγά, ή ηλεκτραγωγά, ή ηλεκτραγωγικά** και την ιδιότητά τους όχι **ηλεκτρική αγωγιμότητα** (όπως τη

λέγαμε μέχρι τώρα) αλλά **ηλεκτρική αγωγιμότητα, ή ηλεκτραγωγιμότητα**.

Από την άλλη μεριά, η **αγωγιμότητα** να μείνει ως ιδιότητα του **ηλεκτρικού φορτίου**, του **ηλεκτρικού ρεύματος**, της **θερμότητας**, της **ενέργειας** γενικότερα, των **ηλεκτρονίων** και άλλων κάθε λογής **σωματιδίων**. Αυτά είναι **αγώγιμα** γιατί αυτά μπορούν να **αχθούν**, μπορούν να περάσουν και να οδηγηθούν, μέσα από αντίστοιχους **αγωγούς**.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1) Κ. Βαλεοντής «Ανάλυση των βασικών αρχών της Τεχνικής Ορολογίας», έκδοση ΕΛΟΤ, 1988, σελ. 51, 56

2) Κ. Βαλεοντής «Η σύνθεση και παραγωγή στην Ελληνική Γλώσσα για το σχηματισμό μονολεκτικών σύμπλοκων όρων», Πρακτικά 3^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», ΕΛΕΤΟ, 2001, σελ. 45-62

K.B.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ¹ έλα κι εσύ

Γιατί «και/ή» και όχι «ή/και»

Στα σύγχρονα – τεχνικά κυρίως – ελληνικά κείμενα τα οποία αποτελούν μεταφράσεις κοινοτικών κειμένων ή γενικότερα κανονιστικών ή τυποποιητικών κειμένων που συντάχθηκαν αρχικά στην αγγλική γλώσσα προβληματίζει συχνά η απόδοση του αγγλισμού «and/or». Το αποτέλεσμα είναι να έχουμε εναλλασσόμενες τις αποδόσεις «και/ή» και «ή/και». Το ερώτημα είναι ποιο από τα δύο είναι πιο σωστό.

Το γεγονός είναι ότι στα ελληνικά, ενώ χρησιμοποιείται η **δεξιοπλαγία** ή **βακτηρία** (I) για να δείξει εναλλαγή μεταξύ δύο λέξεων, αντίστοιχο του **and/or** δεν υπήρχε ως τώρα.

Στα αγγλικά λέγεται «**A and/or B**» ενώ στα ελληνικά «**A ή B ή και τα δύο**». Αν για λόγους οικονομίας – και ευκολότερης αντιστοίχισης και ισοδυναμίας κειμένων στις δύο γλώσσες – θελήσουμε να υιοθετήσουμε έναν αντίστοιχο σχηματισμό και στην ελληνική γλώσσα, αναμφισβήτητα αυτός πρέπει να είναι «**A και/ή B**». Όμως, **γιατί όχι «A ή/και B»;**

Ο κύριος και σοβαρός λόγος είναι ότι στην νεοελληνική χρησιμοποιείται ήδη το «**ή και**» (χωρίς την βακτηρία I) με άλλη σημασία, όπως στο παράδειγμα:

Έχει και η γενική ασφάλεια και δεν βλέπω τίποτα! Υπάρχει κανένας φακός, κανένας αναπτήρας ή και κανένα σπρίτο να ανάψω; (= ή ακόμα και κανένα σπρίτο αν υπάρχει μου κάνει!)

Η σύγχυση αυτού του «**ή και**» με το «**ή/και**» είναι βέβαιη

Ένας δευτερεύων λόγος τίθεται με τη μορφή ερώτησης: Αφού υιοθετήσαμε που υιοθετήσαμε – και δεν είναι έγκλημα – τον ξενόγλωσσο σχηματισμό, γιατί να τον αντιστρέψουμε;

K.B.

“ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ”

Το “Ορόγραμμα” είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:

Β. Α. Φιλόπουλος

Πρόεδρος ΕΛΕΤΟ

Σύνταξη:

Κ. Βαλεοντής

Μ. Καρδούλη

Α. Παπαναστασίου

Β.Α.Φιλόπουλος

Τηλέφωνα:

πρωί: 010-6118986

εσπέρα: 010-8042313, 010-8619521

Τηλεομοίτυπο: 010-8068299, 010-8042385

Ηλ. Ταχυδρομείο: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος Ιντερνετ: <http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm>

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι ευανάγνωστα, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται παραπέρα επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη τους, το πλήρες όνομα του οποίου είναι στη διάθεση της Σύνταξης. Η Σύνταξη του “Ο” συνήθως δεν παρεμβαίνει, ούτε σχολιάζει.

Επιτρέπεται ελεύθερα η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή ολόκληρου ή μέρους του “Ο” με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.

¹ ΓΕΣΥ: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ